

Hyvät oppilaan huoltajat

Teen Helsingin yliopistossa väitöskirjaa lasten ja nuorten lukutaidosta. Olemme kehittäneet vuodesta 2016 lähtien digitaalista lukutaidon arviointivälinettä, jonka nimi on Lukuseula (Ståhlberg, Hotulainen & Lehto, 2020). Päämääränä on yksinkertaistaa ja tehostaa peruskouluissa tapahtuvaa lukutaidon arviointia, jotta lukemiseen liittyvät vaikeudet havaittaisiin aiemmin. Saatte tämän viestin, koska arviointeja on tarkoitus tehdä lapsenne koulussa.

Lukuseulaa käytetään useammassa kunnassa ja tutkimusprojektissa lukutaidon arviointivälineenä. Se koostuu teknisen lukutaidon ja tekstinymmärtämisen tehtävistä, jotka tehdään oppitunnin aikana koulun tietokoneella tai tabletilla. Arvioinnin avulla opettajat saavat tärkeää tietoa oppilaiden lukutaidon tasosta. He voivat hyödyntää tätä tietoa suunnatessaan resursseja esimerkiksi tukiopetukseen tai osa-aikaiseen erityisopetukseen.

Tehtäviin vastataan siten, että ainoastaan oppilaiden opettaja ja koulun erityisopettaja voivat tunnistaa vastaajan. Kenellekään muulla ei ole suoria tunnistetietoja osallistujista. Allekirjoittanut tutkija ei voi tunnistaa vastanneita oppilaita, ellei testin teettävä opettaja kerro, kenelle hän on luonut tunnukset. Jos tunnistusta halutaan, siihen kysytään ensin teiltä aktiivinen suostumus. Tutkijalle jää tieto tehtävien tuloksista, oppilaan sukupuolesta, iästä, syntymäkuukaudesta, luokka-asteesta, äidinkielestä (suomi, ruotsi, muu) ja mahdollisesta saman vuonna saadusta lukiopetuksesta (kyllä, ei). Lisäksi vanhempien oppilaiden (4.–9. lk.) äidinkielen ja matematiikan viimeisintä arvosanaa kysytään. Näitä tietoja tarvitaan, jotta tuloksia voi analysoida tarkoituksenmukaisella tavalla ja Lukuseulaa kehittää tutkimusperustaisesti.

Nimettömän lukutaitodatan luovuttaminen väitöskirjatutkijan ja tutkimusryhmän käyttöön on vapaaehtoista. Luovuttamisesta voi kieltäytyä syytä ilmoittamatta. Lähetä lapsesi luokanopettajalle viesti, jos haluat, ettei lapsesi lukutuloksia käytetä tutkimusaineistona. Toivoisin kuitenkin, että nimetöntä aineistoa voitaisiin hyödyntää tutkimuksessa, jotta lasten ja nuorten lukutaidosta ja sen kehityksestä saataisiin uutta tutkimustietoa. Tutkimuksen tuloksia julkaistaan tieteellisissä lehdissä ja niistä tiedotetaan suomalaisille medioille. Yksittäisiä vastaajia ei luonnollisesti pysty tunnistamaan julkaistujen tutkimusten perusteella.

Arvioinnit ja lukutaitotutkimukset toteutetaan hyvää eettistä tutkimustapaa noudattaen, pohjaten Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK, 2012) ja Helsingin yliopiston suosituksiin. Suosituksiin kuuluu tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus, vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys. Epäsuoria tunnistetietoja säilytetään sekä käsitellään tietosuojasäännösten mukaisesti (GDPR, 2016).

Lisätietoja tutkimuksesta saat väitöskirjan tekijältä Lauri Ståhlberg KM, LO (lauri.stahlberg@helsinki.fi) sekä väitöskirjan pääohjaajalta, dosentti Juhani E. Lehdolta (Juhani.E.Lehto@helsinki.fi).

Lauri Ståhlberg, KM, luokanopettaja, tohtorikoulutettava

Lauri Ståhlberg

2.2.2020 Helsinki

Lähteet

GDPR. (2016). General Data Protection Regulation (GDPR). Haettu osoitteesta: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>

Ståhlberg, L., Hotulainen, R. & Lehto, J. E. (2020). Digitaalisen Lukuseulan luotettavuus peruskoululaisten lukutaidon arvioinnissa. Vertaisarvioinnissa.

TENK. (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Haettu osoitteesta: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf